

Oponentský posudek: PaedDr. Blanka Housarová, Ph.D

Autorka: Mgr. Kateřina Pešková

Název práce: Úroveň čtenářských dovedností a vztahu ke čtení v souvislosti s metodou nábviku čtení, úrovní mluvního projevu a percepční zralostí dětí

Předložená práce obsahuje 154 stran textu, seznam literatury a 16 příloh. Teoretická část je tvořena 58 stránkami, výzkumná část 91 stránkami.

Seznam literatury čítá 82 titulů literatury, které jsou různorodé povahy, od monografií, sborníků, článků až k internetovým odkazům. Absolutní většinu literárních zdrojů autorka čerpá z domácí literatury, v seznamu najdeme 6 titulů cizojazyčných. Grafická úprava, kterou si studentka zvolila, není příliš pro čtenáře přehledná. Zvolené přílohy jsou v kontextu se zvolených tématem, v textu na ně najdeme odkazy. Po formální stránce autorka využívá většinou nepřímou citaci, takže je obtížné vymezit její osobní vklad.

Zvolené téma je v zájmu různých odborníků dlouhá desetiletí, přesto považujeme informace za nedostatečné. Mohli bychom polemizovat, zda téma v takto širokém záběru lze dostatečně kvalitně zpracovat jednou osobou. Z názvu práce je nezbytné předpokládat znalosti (a zkušenosti) z oblasti didaktiky a metodiky čtení (tj, pedagogické), z oblasti fyziologie a patologie řeči (tj. logopedie) a oblasti dílčích oslabení (tj. speciálně pedagogické). Je potěšitelné, že autorku zajímá právě vztah mezi jednotlivými oblastmi, ale je málo pravděpodobné, že ve všech oblastech budou znalosti dostatečně objemné. Těžiště práce je koncentrováno na posouzení vhodnosti nejčastěji používané metody (analyticko-syntetickou) s genetickou a výkony dětí ve vyšších ročnících.

V textu užívá autorka odbornou terminologii, z čehož můžeme odvozovat, že autorka je v dané problematice bazálně orientovaná. Členěním textu autorka nabízí členění ze svého úhlu pohledu, které je srozumitelné, akceptující obvyklé přístupy a členění v našich podmínkách. Hierarchické rozvrstvení textu umožňuje autorce poukázat problematiku dílčích aspektů. V textu nalezneme užívání první osoby jednotného čísla, což ne vždy odpovídá zvyklostem odborného textu. V teoretické části nenajdeme ani jednu tabulku nebo schéma, které by přehledně nabízely informace.

V první kapitole představuje autorka pohledy na vymezené věkové období tradičně citované v našich podmínkách.

Druhá kapitola (s.16-28) je věnována školní úspěšnosti, ačkoli tento pojem nikde nevymezuje (náznak na s. 16) a vnímání jeho obsahu je velmi široké, bylo možné využít odkazů.

Třetí kapitola je věnována procesu a struktuře učení mladšího školního věku (s. 29- 35).

Diskuzi vyvolává název kap. 3.3., ve které dochází ke slučování dvou kategorií problémů, které by měly být představeny samostatně.

Čtvrtá kapitola (s. 36-48) nabízí relativně ucelený přehled metod nábviku čtení a psaní, tradičních pro naše podmínky.

Za nejvýznamnější lze označit pátou kapitolu (s. 48-58). Autorka postupuje od typů pedagogické diagnostiky , diagnostiky připravenosti dětí k nábviku čtení, screeningové a prediktivní testy připravenosti dětí ke čtení a kapitolu završuje diagnostikou dosažené úrovně čtení. Podle vybudované struktury je autorka více orientovaná na oblast percepce. Domnívám se, že představená diagnostika jednotlivých dílčích dovedností (kap. 5.2) měla být konkrétněji a podrobněji popsána (autorka zřejmě neuvědoměle uniká do vztahových kategorií ...*pochopení a znalost prostorových vztahů využíváme i ve čtení....., tato dovednost je využívána opět ve školních situacích i v běžném životě.* Nejde o to, jak a k čemu dovednost používáme, ale dle zaměření kapitoly jak dovednost pedagogicky diagnostikuje. V daném

případě by velmi obohatilo text připomenutí či odkazy, kde najde začínající pedagog průměrnou, obvyklou či běžnou reakci dítěte.

V empirické části autorka na základě teoretických východisek mapuje vztahy mezi výše zmíněnými oblastmi. Tvorba hypotéz je vždy obtížným momentem, nutno konstatovat, že v daném případě hypotézy neshledávám vhodně formulované (např. H1 není zcela formulována, H2 vztah ke čtenínejsou uvedené použité metody, kterými oblast zjišťovala, H5 úroveň mluvního projevu bude ovlivňovat úroveň....., pedagogickou diagnostiku nelze považovat v tomto smyslu za vypovídající). Charakteristika souboru orientovaná na pohlaví, školy, metody není plně vypovídající. Není jasné, kolik dětí bylo v 1. ročníku po OŠD, kolik jich bylo v péči nějakého odborníka atd. Není zcela jasné, jak autorka hodnotila např. artikulaci u dětí s dyslalií, postup hodnocení výslovnosti je nutno kvalifikovat jako nesprávný (... dítě opakovalo slova ...s. 72). Samostatný mluvní projev (navíc na podkladě jednoho námětového obrázku) patří k nejnáročnějším řečovým výkonům. Dětský výkon v daném typu úkolu je závislý na mnoha faktorech a nutno počítat s interpohlavními rozdíly. Hodnocení zvolené autorkou je pouze orientační a dost subjektivní. Dotazy uvedené ke zjišťování vztahu ke čtení vyvolávají pochybnosti relevantnosti získaných dat. Není zcela jasné, jak začínající prvňák odlišuje*máma nebo táta mi čte často – někdy, čtou si rodiče* (čtou noviny, kuchařku, knihu, inzeráty,). Získaná data jsou uvedena v tabulkách a grafech, pro další práci s daty bych doporučila autorce nezaokrouhlovat procenta na celá čísla. Při verifikaci hypotéz je nutno se odvolávat na příslušné tabulky, kde údaje potvrdí či vyvrátí hypotézu. Dá se předpokládat, že autorka bude s daty dále pracovat (např. s. 89 – tab. 25... z tabulky vyplývá, že u skupiny AS v oblasti artikulace došlo ve stupni výrazné obtíže – ke zlepšení o 13%, zatímco ve stupni mírné obtíže ke zlepšení o 10%, ve skupině bez obtíží o 3% . Vyplývá z toho, že zlepšení z nejnižší do nejvyšší skupiny zvládlo 3% dětí. Některé přepočty potom nejsou zcela čitelné.

Získané závěry korespondují s obecně zmiňovanými odhady a s problémy, ale zaplňují místo s konkrétními daty. Na podkladě získaných výsledků autorka závěrem vhodně uvádí konkrétní doporučení pro pedagogickou praxi.

Rigorózní práce splňuje požadavky na ni kladené. Doporučuji práci k obhajobě.

2.2.yyy 2006

PaedDr. Blanka Housarová, Ph.D

